

Ja Kučinskis būs neizlēmīgs, lai nāk Dana

Kad līdz pašvaldību vēlēšanām atlicis nepilns gads, bijušās "Lauku", bet tagad "Latvijas Avīzes" skats nenovēršami un aizvien koncentrētāk vēršas pie cilvēkiem tuvākās pārvaldes virzienā un problemātikā. Ar ko dzīvo un kā elpo vietējā vara? Žurnālists Egils Līcītis devās prom no Rīgas pa Daugavpils šoseju uz Latgales pusi, un pirmā pieturvietā – atslēga Latgales vārtos – Daugavas krastā ir Eiropas optiskās šķiedras rūpniecības galvaspilsēta Līvāni, kas viņnedēļ bija tikami saposta svinēt pilsētas 90 gadu jubileju. Tai par godu – intervija ar novada vecāko ANDRI VAIVODU (ZZS/Sociāli politiska novada attīstības biedrība "Līvāni").

EGILS LĪCĪTIS

– Kādu stāvokli konstatējat pirms pilsētas svētkiem? Vai iedzīvotāji Līvānos ir pacīlātā noskaņojumā vai aizvien vadoši, kā pie latviešiem mēdz gadīties?

A. Vaivods: – Sabiedrība mainās. To spriežam pēc ļoti tuva kontakta ar iedzīvotājiem, kad pastāvīgi apstājam, ko cilvēki domā, un dalāmies ar domes rīcībā esošo noderīgo informāciju. Vēlmes ir dažādas, mums jāizseko, kur un kā rast vidusceļu, bet domāju, ka kopumā noskaņojums Līvānos ir ļoti labs. Svētku dienās ir daudz viesu, jūtams pacēlums – līvānieši ļoti lepojas ar savu pilsētu. Daudz bijušo pilsētnieku, kuri dažādu iemeslu dēļ aizbraukuši prom, ciemojas pie radiem, draugiem. Man ar 14 gadu pieredzi pilsētas vadībā liekas, ka gan pašvaldības, gan valstiskā līmenī tas ir svarīgāks – informāciju saprotami pasniegt un aiznest līdz katram iedzīvotājam, no tautiņas līdz uzņēmējam. Tāpēc vienmēr brīnos, cik droši Saeimas, valdības politiķi pieņem lēmumus visai Latvijai, nerēķinoties, ka katrai vietējai auditorijai var būt savs skatījums. "Uz zemēm" ir vietas ar atšķirīgu cilvēku ienākumu līmeni un infrastruktūru, tāpēc bieži vien likumi, lēmumi nedarbojas.

– Līvāniem Saeimā taču pašiem savs deputāts Jānis Klauz. Ne katra pilsēta var palepoties ar vietējo pārstāvi Rīgā.

– Kopš ievēlēti bijušie mēri, nav mazums pilsētu ar savējiem Saeimā. Reģionālais bloks kļuvis diezgan spēcīgs. Mani no Rožupes pagasta arī varētu turēt aizdomās par protekciju, un zinu, ka Līvānos nav vienkārši atrast balansu un sadalīt projektus, naudas plūsmu starp pilsētu un

pieciem piederīgiem pagastiem, taču parasti izdodas strādāt pēc vienlīdzības principa. Saeimā skatījums uz savu novadu un dzimto pusi neizbēgami būs klātesošs, bet deputātiem jāprot paskatīties pāri – Latvijas interesēs, lai likumi uz vietas darbotos, tiktu pildīti un būtu izpildāmi. Cik nav runāts, ka bijis slikti Repšes laikā – likvidēts Ceļu fonds, un tas jāatjauno. Visi izteikušies līdz ministru, premjeru līmenim! Kas notiek? Nekas nenotiek. Saeimā, valdībā politika, šķiet, ieciklējusies lielajās lietās. Tie ir bēgli. Tā bija prezidentūra, kuras dēļ aizkavēja ES fondu projektus Latvijā, un tagad katram politiķim kas sākas par "angļu jautājumu".

– Gribat teikt, ka dienaskārtībā kā nr. 1 nepavisam nav jautājumi, kas Latvijā svarīgi, vajadzīgi?

– Jā! Nav tie, kas skar mūsu iedzīvotājus. Ne Latvijas politiķi, ne prese nevar ietekmēt "Brexit" iznākumu un sekas, bet cik spēka un enerģijas velta šai lietai!

– Skaidrs, ka mēs labāk zinām, kā britiem vajadzēja pareizi darīt!

– Un veicīgi kritizē Lielbritānijas valdību, ka tā veda aplamu politiku, nestrādāja ar iedzīvotājiem, nenojauta viņu vajadzības. To runā mūsu politiķi, neuzsverot, ka tas pats notiek Latvijā! Interesanti – zina par citiem, bet iekšzemes problēmām paiet garām.

– Jūs nemaz nevarat tā kritizēt. Ir jauna vara, ir ZZS premjers Kučinskis, starp citu, visai piezemēts politiķis, kas nerunā augstos toņos.

– Es pats tur piedalījos, lai Māris Kučinskis būtu par premjeru, bet viņam bija jāpārņem tas, ko nācās pārņemt. Katra premjera spējam un politikajam spēkam atbilstoši ir rīktīgs "buldozers ar lāpstu". Vispirms tāds bija Valdim Dombrovskim, un viņš problēmas tik stūma uz

Cilvēki, sabiedrība šobrīd ir ļoti gudra. Vismaz par līvāniešiem noteikti saku – redz katru kustību, vērtē, kura pareiza, kura ne.

ZIGMĀRA RUMKAS FOTO

Andris Vaivods: "Māri Kučinski atbalstījām, kamēr Dana vēl neiet. Māris ir spējīgs un var mainīt situāciju. Bet Kučinska spēki buldozera darbā var izsīkt."

priekšu. Bet tās krājas nerisinātas, mazākās problēmas pārauga lielākās. Kaut ko Dombrovskis aizšķērēja, darīja, cik jaudas, bet – sāka buksēt. Atrada, kā nomainīt Dombrovski, nāca Straujuma. Ar saviem gabarītiem atbilstoši lāpstu. Atkal stūma, stūma – buksēja. Problēmu kalns auga priekšā, un nerisinātas pamatproblēmas stāv Kučinska buldozera ceļā. Viņš cenšas, šķīpelē, bet tādu daudzumu isā laikā prom neaizšķūrēsi.

– Kā vērtējat Kučinska valdības centienus?

– Pārmaiņas noteikti ir, it sevišķi saistībā ar premjera pirmajiem paziņojumiem, ka neauklēsies ar ministriem, kas netiks galā. Māris vēlāk gan aizmirs, cik cieti teicis – jau savlaicīgi vajadzēja vērtēt gan Belēviču, gan Šadurska darbību, lai šie ministri nekļūtu pašam premjeram par "kapračiem".

– Jūs esat bijis ass, prasījat izglītības ministra demisiju!

– Taisnība. Ieeju kabinetā pie izpilddirektora. Viņš sēž sadudzis. Kas noticis? Zini, Andri, "Rīta Panorāmā" Šadurskis rīkoja skolo-tājus par zemām algām protestēt pie pašvaldībām, nevis Izglītības ministrijas. Ministrs spēles noteikumus

mainījis gada vidū, kad pašvaldībām budžets tērējas, un tās nav brīdinātas, ka no 1. septembra vajadzēs papildu līdzekļus, lai piemaksātu skolotāju algām!

– Šadurskis taču ir politiska autoritāte, un ja neder par ministru?

– Tādām "autoritātēm", kuras melo, nevar uzticēties, un labi vēl, ka Šadurski neielika par premjeru. Viņam un Belēvičam raksturīga liela pašpārliecinātība, bet cauri redzams, ka tie no katras slidenas situācijas mēģinājuši iziet, vainojot citus, nevienā neklausoties. Tāpēc viņiem līdzīgs ceļš, un, jo ātrāk atkāpsies Šadurskis, jo labāk Kučinskim.

– Ticat, ka Ministru prezidentam ir brīv rīkoties bez partiju ziņas?

– Neticu un zinu, cik pašlaik partijām labi, kad tās tik skaisti sadalījušas lietas. Tā ir tā politiskā "diplomātija" ar piekāpšanos. Bet ir zināms, kam vajadzēja būt premjeram, kas pagaidām ieņem finanšu ministra vietu, – Dana. Viņa ir cilvēks, kura tiktu galā ar lietām, kas velkas valdībām līdzī – šis politiķu diplomātiskās vienošanās dēļ, lai "iebrauktā" sistēma nesabruktu.

– Reizniecei-Ozolas kundzei par premjerministri? Viņa būtu asāka?

– Viņas diplomātija un spēks ir šahistes asais prāts un spēja izdarīt spiedienu, lai panāktu virzību jautājumu risināšanā.

– Domājat, ka finanšu ministrei ar laiku jāieņem augstāks amats?

– Jā, Danai jau to vajadzēja ieņemt, un ne vien es tā domāju. Māri Kučinski atbalstījām, kamēr Dana vēl neiet. Bija trīs tikšanās, kur pirmajā nemaz negribēja premjera amatu ZZS, un es piedalījos pārliecināšanā, ka to vajag ņemt. Māris ir spējīgs un var mainīt situāciju. Bet Kučinska spēki buldozera darbā var izsīkt. Viņu atbalsta arī prezidents. Abu redzējumi ir ļoti tuvi un tikšanās biežas. Iepriekšējiem prezidentiem labpatika politiskā diplomātija, attiecību uzturēšana ar visām partijām, bet nosvērti, pakāpeniski jādodas uz priekšu. Ja iebuksē, tad premjeram ātri jāpieņem kardināli lēmumi. Ja Kučinskis būs neizlēmīgs, notiks tas pats, kas ar iepriekšējiem premjeriem.

– Aktīvi nerīkojoties, ZZS augstie reitingi arī ilgi nepastāvēs?

– Tauta skatās un cer. Tauta vērtē. Cilvēki, sabiedrība šobrīd ir ļoti gudra. Vismaz par līvāniešiem noteikti saku – redz katru kustību, vērtē, kura pareiza, kura ne.

– Jūs pats teicāt, "augšā" uzstādītā dienaskārtība ne vienmēr nozīmē rūpi par pašu cilvēkiem.

– Jā, pēdējais laiks ZZS par to nopietni domāt. Kaut citi arī grib būt noteicēji. Tagad "izgājis cauri" ļoti jutīgais likums par skolotāju atalgojumu, medicīnā jāpieņem lēmums par veselības apdrošināšanu, bet jau var pateikt, ka 1. septembrī izglītības nozarē būs daudz problēmu un neapmierinātības. No augšas neredz, kas notiek uz vietām. Novadā ir Rudzātu vidusskola, kur absolventu vidējā atzīme pēdējos gados turas virs 8 ballēm. Divdesmit kilometru apkārtnē tā ir vienīgā lauku vidusskola, kur nemācās nekādi vunderkindi, bet tuvumā dzīvojošie bērni. Rudzātos māca labi pedagogi, tur nedrīkst slēgt vidusskolu un atstāt tikai pamatskolu. Jo skolotāji aizies uz citām skolām. Izglītības kvalitāte samazināsies jau pamatskolā, jo pieredzējušie pedagogi pasniedza arī jaunākām klasēm. Kad iepriekšējai ministrei raksturoju situāciju, viņa teica – nu jā, Rudzāti ir īpašs gadījums. Bet izņēmumu nav, ministrijas normatīvi, koeficienti vienādi attiecas uz visu Latviju. Manuprāt, vajadzētu izstrādāt vairākus variantus,

kam skolas varētu piemērot, un par pamatu pieņemt nevis, pirmkārt, bērnu skaitu, bet līdz šim katrā skolā nodrošināto izglītības kvalitāti. Pašlaik sanāk, ka mums skolas Rožupē, Jersikā, Sutros, Rudzātos grib piespiest slēgt ciet – bērnus paņemšot Līvānos, Preiļos. Bet 1. vidusskolā visiem nemaz nepietiks vietu!

– Eiropā darbojas "centralizētāji" un tie, kas grib paturēt vairāk varas uz vietām. Sakiet, vai Latvijā pareizi nokārtots un sabalansēts, ka Rīga lemj, kas Rīgai jālemj, bet vietējā vara arī ir ar noteikšanu rokās?

– Nav nokārtots. Situācija ir svaigā. Kuram attiecīgajā brīdī augšā ir vairāk spēka un skaļāka kliegšana, uz to pusi aiziet. Nav valstiskā redzējuma. Latvija ir bagāta valsts, tikai budžeta naudu vajag saprātīgi apsaimniekot no augšas līdz apakšai. Kurš centralizētais lielais iepirkums Latvijā novests līdz normālam iznākumam? Lietuvieši, igauņi brauc jaunos vilcienos, latvieši ne. Polijā būvē maģistrāles simtiem kilometru garumā. Valsts iepirkumā pašvaldību bibliotēkām, skolām datorus iepirka 3 – 4 gadus, un beidzās ar to, ka mums bija jāpiemaksā klāt. Turklāt tās mantas cena ar apkalpošanu trīskārt pārsniedza tirgus vidējo! Tas vien rāda, ka nauda jāvirza ārā no Rīgas. Pašvaldības zina, kā līdzekļus izlietot, lai būtu lielāka atdeve. Valstī ir nelaime, ka par izsaimniekošanu atbildīgo nav.

– Tradicionālās rūpniecības pilsētas mēram pajautāšu – cik stipri jums šodien sāp galva par lauksaimniecību novadam piederīgajos pagastos?

– Sāp, protams, par pieeju. Līvānu pusē jau no pirmās Latvijas laika pamatnozare ir piena lopkopība. Šobrīd grauļoši draudīgā stāvoklī. Savulaik man bija saimniecība, un zinu, kā 90. gados nīcināja mazos pārstrādes uzņēmumus, lopkautuves, pienotavas – lai gaļas, piena produkcijas ražošanu pārņemtu monopoli, kas diktēs cenas. Nesen Igaunijā 200 govju fermā redzēju, kā ražo pienu, biezpienu, sieru uz modernām iekārtām un lielos daudzumos. Un domā paplašināties! Šeit arī bija aktīvi cilvēki, kas gribēja veidot ražošanu, bet dienesti entuziasmu noslāpēja ar pārmēra prasībām. Kautuvēs lika ierīkot trīs tualetes!

– Vīriešu, sieviešu un dzīvnieku?

– Atsevišķu tualetu tiem, kas atved lopus. Bija jābūt elektroniskiem svariem un citiem brīnumiem. Tā aktīvos nomērdēja. Neviens nav muļķis un redz, cik par pienu saņem zemnieks, cik patur pārstrādātājs un cik produkts maksā tirdzniecībā. Tur taisnības nav. Laucinieks piecieš. Nolād valdības, piena iepircējus un veikalu monopolus un pareizi nolād, bet cieš, gaidot, kad tas reiz beigsies. Tāpat kā banku noguldītājiem ir garantiju fonds, arī zemniekus

 Latvija ir bagāta valsts, tikai budžeta naudu vajag saprātīgi apsaimniekot no augšas līdz apakšai. Nauda jāvirza ārā no Rīgas. Pašvaldības zina, kā līdzekļus izlietot, lai būtu lielāka atdeve.

valsts varēja treknajos gados motivēt veidot stabilitātes fondu, lai nerastos tāda situācija kā šobrīd.

– **Vaivoda kungs, mazpilsētai 90 gadu. Kuru laikposmu līvānieši vēsturē vērtē atzinīgāk – kā Līvānu labos laikus?**

– Katram no mums dots savs laiks, kad dzīvot, un iespēja realizēties. Cilvēks visvairāk priecājas par dzīvi, kad jauns, tie gadi šķiet labākie. Viens otrs atceras ar labu vārdu padomju gadus, taču aizmirst garās rindas, netaisnības, kas valdīja, turklāt tagad ir atgūtais valstiskums un viss pārējais. Ulmaņlaikus vecie līvānieši atceras kā nacionālās identitātes, patriotisma stiprināšanas periodu. Visos laikos vietējie uzņēmīgie cilvēki ķieģelīti pa ķieģelītim likuši, lai celtu Līvānus skaistākus, sakoptākus, turīgākus. Sabiedrības integrācijā Līvāni varētu būt paraugs. No 37% šeit dzīvojošo cittautiešu tikai 4% ir nepilsoņi.

Līvāni ir ražojoša pilsēta. Sen vairs neesam pelēcīgs miests. Daudzi nezina, ka Līvāni ir šķiedras optikas ražošanas centrs Eiropā. Otrās tādas pilsētas nav, kur darbotos divas pasaules līmeņa augsto tehnoloģiju kompānijas. Šķiedras optikas instrumentāriju jomā tās sadarbojas ar vadošajiem pasaules lāzermedicīnas izstrādājumu ražotājiem. Eksportē un strādā ar vairāku miljonu eiro peļņu. Iegulda zinātnē un izglītībā. Uzņēmumi veido nelielus zinātnes centrus, kur izstrādā tehnoloģijas, kādām nav analoģu pasaulē. Sadarbībā ar uzņēmējiem un augstskolu no 2016. gada rudens Līvānos varēs iegūt arī augstāko izglītību mehatronikas jomā – varam vaļā Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas Līvānu filiāli. Mēs ieguldām jaunajā paaudzē – Līvānos visiem bērniem no 5 līdz 18 gadu vecumam nodrošinām brīvpusdienas. Ir daudz bērnu ģimeņu pabalsts. Sadarbībā ar uzņēmējiem ir stipendijas jauniešiem studentiem. Izcilības balvas pedagogiem, lai motivētu celt izglītības kvalitāti. Man liekas, Līvānu spēks ir komandā. Komandā visos līmeņos.